

Palúčanský zvon

1/2019

Život

...aby mali život

Život je to najvzácnejšie, čo máme. Občas síce – ak sa nám nedarí podľa našich predstáv – povieme: TO NIE JE ŽIVOT. Ale žiť neznamená mať. Žiť znamená byť – existovať. Len keď žijem, môžem tvoriť, pracovať. Moje pery sa môžu usmiať, ústa môžu povedať niečo pekné, niečo, čo privedie k úsmevu aj iné pery. Len keď žijem, dokážem kráčať. Krok za krokom prekonávať vzdialenosti, ktoré ma delia od iných. Len keď žijem, dokážem milovať. Svojou láskou môžem zvlažiť srdcia, ktoré pripomínajú vyprahnutú pôdu a zasiať semienko radosti tam, kde už dávno nezakvitol ani ten najmenší kvietok šťastia.

„Ja som prišiel, aby mali život, a to v hojnej miere.“ Pán Ježiš žil a zomrel preto, aby sme my mali ŽIVOT. Robme všetko, čo nám tento život umožňuje s Ježišom Kristom. Až s Ježišom sa náš život stane skutočným životom. Až s Ježišom dokážeme život vnímať ako vzácny dar od Boha a zatúžime naložiť s ním ako s tým najvzácnejším klenotom. A až príde čas, s Pánom Ježišom Kristom vstúpime do dokonalého života vo večnosti. Veľkonočné sviatky prinášajú zvesť, ktorá nepominie: Pán Ježiš zomrel, aby sme my mohli žiť a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie.

Jana Ďuranová

Pán je môj život

Ak by som žila rokov milióny
A každý rok mal tisíc dní
A každý deň bol plný krásnych vôní,
Radosti prameň bezodný,
Ak by som mala všetku slávu sveta
A priazeň ľudí, obdiv aj
A slnka plné boli moje letá
A mladý bol môj obličaj,
Ak by som mala krídla divých husí,
Alebo orlích krídel pár,
Priateľstvo verné šťastnej múzy,
V srdci by stále kvitla jar,
Ak by ma vencom slávy ovenčili,

Dali mi vavrín na hlavu,
Ak by som mala zdravie, mnoho sily,
Neznala chvíľu boľavú,
A splnilo sa každé moje prianie,
Hoc túžba býva nemalá,
Ja mŕtva by som bola, drahý Pane,
Ak by som Teba nemala!

Zlatica Oravcová

Videli sme Pána

Videli sme Pána - takto privítali učeníka Tomáša ostatní učeníci. Tomášova reakcia sa stala svetoznámu: Ak neuvidím na Jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoj prst do rán po klincoch a nevložím ruku do Jeho boku, neuverím.

Ani sa ti, Tomáš, nečudujem. Pýtal si sa možno celkom oprávnene: A kde je druhá časť svedectva? To oznámenie- videli sme Pána-je akoby neúplné. Tam nemala byť zo strany ostatných apoštolov bodka. Malo to znieť predsa len

trochu inak. Napríklad: Videli sme Pána, a preto sme plní radosti. Videli sme Pána a preto sa už nezamykáme. Videli sme Pána a preto už nie sme vystrašení. Videli sme Pána a... Jednoducho za tou vetou nemala byť bodka. Stretnutie s Pánom sa nesmie skončiť tak, že som Ho videl a dost. Vždy musí niečo zmeniť, vždy musí spraviť v mojom živote nejakú malú revolúciu. A možno aj veľkú. Tomáš ju nevidel. Učeníci boli stále za zatvorenými dverami. Aj vtedy, keď o osem dní prišiel Pán už druhý raz.

Nečudo, že Tomášova reakcia bola taká, aká bola: kým neuvidím - neuverím.

Zdá sa, že by sme dnes potrebovali viac neveriacich Tomášov, ktorí by nás vedeli tak trochu pristaviť. Zamerali sme sa totiž na činnosť a na prostriedky, ale prostriedky sme si zamenili s cieľom. To považuje teológ

Jacques Maritain za prvý pedagogický omyl. Pokojne ho môžeme nazvať aj prvým pastoračným omylom. Podľa čoho

hodnotíme

kvalitu svojho kresťanstva? Podľa čoho hodnotíme kvalitu kňazov a cirkevných zborov? Nezriedka podľa počtu zorganizovaných akcií. Ale niekedy chýba tá druhá časť vety. Mali sme stretnutia detí, mládeže, mužov, žien, manželov. A potom? Zorganizujeme festival či zborové dni. A potom? Boli sme na... A potom? Mali sme krásnu confirmáciu, predtým sme boli s confirmandmi na trojdňovom stretnutí či na KOLOS-e. A potom?... Mohli by sme pokračovať donekonečna, ale netreba. Lepšie bude zamyslieť sa a

zmeniť naše uvažovanie aj pohľad na veci. Hlavne si treba dať pozor, aby sme v dnešnom svete nechceli svedčiť iba prvou časťou vety: videli sme Pána... Tomášovia jej nikdy neverili. Vždy čakali za touto vetou nie bodku, ale čiarku ... a potom niečo z nášho života, čo sme zmenili, opravili. Čakali otvorené dvere na večeradle.

Nebolo by dobre, keby sa apoštolské spoločenstvo skladalo iba zo samých Tomášov, ktorí by radi všetko spochybňovali. Avšak v súčasnosti by sme ich predsa len potrebovali trochu viac. Vždy je dobre, keď niekto dokáže po nadšenej akcii položiť otázku a spýtať sa: A čo bude ďalej?

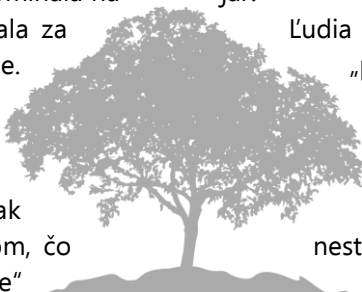
Vladimír Pavlík
zb. farár v CZ Závažná Poruba

Strom plný života

V jednej rozhlasovej relácii autorka ako refrén opakovala jednoduchú vetu: „Strom je plný života.“ Spomínala na čas, keď stromy považovala za obyčajnú súčasť existencie. Odkedy sa jej cit pre vieru prehĺbil obdivuhodným smerom, v stro-
me odrazu uvidela zázrak života. Tak ako vo všetkom, čo nás tak akosi „samozrejme“ obklopuje.

Je to pravda. Napríklad jar s novou životnou energiou prebúda v citlivom človeku rôzne pocity. Najčastejšie je to veľký obdiv. A sklonenie sa pred javom, akým život vždy bol, je a bude. Veľa ľudí sa však pohybuje životom ako omámená Šípková Ruženka. Nestihnú zaregistrovať prvé kvety, klíčiace kry či stromy. Odrazu vhpnú do leta. „Už aby bola jeseň“, - vzdychajú pod náporom horúčavy. Jeseň popri nich

rýchlo preletí a je tu zima. „Nech je už koniec týmto mrazom, nech už príde jar!“

Ľudia prechádzajúci akoby „povedľa“ životom často ani nestihnú postrehnúť, že zostarli. Až v chorobách si začnú vyčítat', že vlastne ani nestihli žiť. Nebuďme nerozumní. Koncentruj-

me sa možno práve dnes na prosté javy a predmety života. Zastaňme pod korunou stromu a povedzme si: „Hľa, strom plný života.“ Možno pocítíme v takejto chvíli závan krásna. Akoby nás ovanuli krídla anjela, ktorý nám bez slov hovorí: „Ži, človeče!“ Život je taký krásny a taký krátky! Ži teraz, tejto chvíli!“ Skutočne, nie iba strom môže byť plný múdrosti kvalitného života.

Pavel Gabriš
Nízke prelety

Tam, kde je živý Pán

Tam, kde je živý Pán,
Všetko sa dáva do pohybu.
Dážď prší k nebesiam.
Na piesku môžeš chytiť živú rybu.

Tam, kde je živý Pán,
nemožné na možné sa mení.
Noc planie plamom rán
a zrna klíči na kamení.

Tam, kde je živý Pán,
bezpečne doplávejú lode.
Plní sa prázdny džbán
a slnko spieva o úrode.

Tam, kde je živý Pán,
i slza v oku perlou jasá.
Brána je dokorán.
A verných čaká večná spása.

Tam, kde je živý Pán,
na prach sa mrvia hrobov steny.
Zakvitne holá stráň.
v pokore kľáčíš pri prameni.

Ladislav Fričovský

Modlitba

Pane Ježiši Kriste, temnosťou Tvojho hrobu preniklo svetlo vzkriesenia a života. Príď k nám, príď do našich sŕdc. Príď so svojím pokojom, Ty, knieža pokoja. Tvoj pokoj nech zavládne v našich rodinách, v Tvojej cirkvi. Zmocni nás silou Ducha Svätého, aby sme sa stali nositeľmi radostného posolstva o Tvojom vzkriesení. Vykonaj, aby utláčaní našli slobodu, hladní boli nasýtení, ľudia bez prístrešia našli trvalý a šťastný domov, neveriaci prišli k viere. Nech sa radosť, pokoj a spokojnosť rozhostí na tejto nepokojnej zemi. Amen.

Cirkevná agenda

Nový život

Keď sa narodí dieťa, hovoríme, že prišiel na svet nový život. Dieťa je Božím darom. Uvedomujú si to hlavne manželia, ktorí dlhšie nemajú dieťa a túžia po ňom. Naopak tí, ktorí po dieťati netúžili, často ho neberú ako dar, ale ako záťaž.

Kresťan si uvedomuje, že dieťa je naozaj veľký Boží dar a tiež aj veľký Boží zázrak. Pozorovať malé bábätko, aké je jemné, krehké a dokonalé, je zážitok. Takáto dokonalosť nevznikla náhodou, ako náhodne nevznikol ani náš svet. Ľudský organizmus je ako vesmír v malom. Všetko dokonale funguje a mô-

žeme nad ním len žasnúť a objavovať ho. Každé dieťa postupne objavuje svet. Najprv pozná len svoju mamu a je úplne na nej závislé. Neskôr svojich blízkych a svoje okolie. A my starší môžeme obdivovať, ako rýchlo napreduje, čo všetko už vie, aké je úprimné, koľko vie dať lásky, nežnosti a ako všetkému bez pochybovania verí. Skutočne platí, ako povedal Pán Ježiš, že ak nebudeme ako deti, nevojďeme do nebeského kráľovstva.

Napriek tomu, že dieťa je čisté ako nepopísaná tabuľa, môžeme u detí pozorovať aj prejavy dedičného hriechu. Niekedy bezdôvodný hnev, zlosť, neskôr hašterivosť, vypočítavosť, sebeckosť. Musíme si priznať, že všetci sme hriešni. A čím sme starší, tým častejšie hrešíme. Zvádza nás vlastné telo, svet, ľudia, peniaze. Proste hriech

v rôznych podobách. Darmo nás to mrzí, darmo sa snažíme nehrešiť. Sami nad hriechom a diablom nevíťazíme. Dôležité je si svoju slabosť priznať, vyznať hriechy Ježišovi Kris-

tovi a nechať Ho, aby On bol Pánom našich životov. Veď On kvôli našim hriechom trpel a zomrel. No na tretí deň vstal z mŕtvych a chce, aby sme aj my žili. Ponúka nám nový život. Pomocou Ducha Svätého nás formuje a robí nás novými ľuďmi už pre tento svet a potom pre ten, ktorý pripravil svojim verným. Dajme Mu svoje srdce, dajme sa Mu viesť. Nech Jeho obet' a smrť nebola u nás zbytočná.

Viera Olejárová

Nový človek v Bohu

Dieťa, ktoré sa matke narodí, je čisté a nevinné. Je plné dôvery. Verí svojim rodičom. Ako rastie, získava nové poznanie a skúsenosti. Žiaľ, nie vždy pozitívne. Jablko nepadá ďaleko od stromu a rovnako človek často nemá ďaleko od hriechu. Raj so zaslúbením večného života sa stal pre jeho slabosť pre neho nedostupným. Usmernenie od Boha ako žiť /mravný život/ obdržal človek v desiatich Božích prikázaniach na vrchu Sinaj /2M 20/. Neskôr sa ale ukázalo, že človek nedokáže dosiahnuť požadovaný stav vlastnými silami. A tak sa život neznovuzrodeného /hriešneho/ človeka potácal medzi dobrými predsavzatiami a jeho následnými

pádmi do hriechu. Napriek ľudskej vierolomnosti Božia milosť a spása /záchrana / bola nám darovaná v Jeho Synovi. Píše o tom prorok Izaiáš 7;14. Kristus sa stal obetou zmierenia za naše hriechy, symbolom sa stala Golgota. V Kristovi nám bola daná milosť a odpustenie. Zároveň ukázaná cesta pre náš nový život.

Pre nás veriacich Ježiš Kristus je cestou i pravdou. Prijatie tejto skutočnosti, viera v Ježiša a naša pokora pred Ním a svojimi blížnymi, no najmä *láska*, musí byť našou odpoveďou na všetky prekážky, ktoré nám kladie život. A to môžeme dosiahnuť tým, že sa staneme novými ľuďmi, ľuďmi, ktorí prijali nový život.

Milan Olejár

Krásy aj ťažkosti života

V úvode tohto môjho príspevku vám musím opísať, ako vznikol. Bola som pri mojich deťoch na západnom Slovensku. Dost' často za nimi chodievam, hlavne keď potrebujú pomoc pri deťoch. Zrazu zazvonil telefón od s. farárky. Oslovila ma, či by som nenapísala článok do časopisu. „Ale o čom?“ ja som jej hneď odpovedala otázkou. Odpovedala mi návrhom o prežitom živote, o jeho

krásach alebo ťažkostiach. Tak mi dala chrobáka do hlavy a keď som mala chvíľku času, tak som rozmýšľala, ako tie roky ubehli až do krásneho biblického veku.

Boli chvíle radostné ale aj ťažké, ale chvála Pánu Bohu v našich mozgových závitoch sa nám väčšinou ukladajú len tie pekné životné zážitky, hoci na tie ťažké sa tiež nedá zabudnúť.

Denne si telefonujeme s mojím starším bratom, ktorý prežil aj vojnu a často hodnotíme náš život a spomíname na našich drahých rodičov a predkov, ktorí už nie sú medzi nami a obdivujeme, aké to mali v živote ťažké. Porovnávame ich život s našim životom a terajším životom našich detí a vnúčat. Tak sme si prirovnali náš život na vek do dvadsať rokov k raňajkám, vek tridsiatich rokov k desiate, štyridsať rokov k obedu a päťdesiat rokov k večeri.

Pri pomyslení na toto delenie môžeme rozmýšľať, ktoré z týchto období je najkrajšie. Myslíme, že obdobie do raňajok od jedného do dvadsiateho roku sa nám bude zdať najkrajším. Toto obdobie je spájané s bezstarostnosťou, plným elánom, uskutočnením veľkých plánov a telesnou zdatnosťou. I keď to nemožno paušalizovať na každého. Pokiaľ sme dostali od Pána Boha dobrých a starostlivých rodičov, stáva sa toto obdobie krásnym.

Táto krása nekončí, pretože cesty života vedú ďalej a prinášajú ďalšie krásne chvíle. Človek nastupuje do dospelosti. Hľadá si uplatnenie v živote, založí si rodinu, prídu deti a s tým tiež rôzne radosti a starosti. Mladý človek to však prekoná a toto obdobie má tiež svoje kúzlo. Jeden z najväčších darov od Pána Boha sú deti, pokiaľ rodičom prinášajú radosť.

Roky idú ďalej, človek sa nachádza pri obede. Vidí okolo seba dospelé deti, niektorí aj vnúčatá. Ich konanie sa snažíme porovnávať so svojím detstvom a prežitým životom, ale neraz zisťujeme, že porovnávame neporovnateľné. V mnohých prípadoch im nerozumieme, lebo oni majú iné možnosti v živote, ako sme mali my.

Život postupuje ďalej a ani človek nezbadá, nachádza sa pri večeri. Toto obdobie je krásne, tu by sa mal človek tešiť z vykonanej práce ako oráč, ktorý má radosť z toho, koľko naoral. Slnko Božie je ešte na nebi vysoko, takže „orba“ musí pokračovať s Božou pomocou až do západu slnka.

Veľmi pekne to v básni hodnotí náš evanjelický veľikán Andrej Sládkovič v diele Marína: „...hodina každá pás v čelo ryje: ale kto láске a kráse žije, ten večne zostane mladý“.

Viera Piatková

Starosti a trápenia života

V prvom rade chcem napísať, že tento článok má slúžiť na slávu nášho Pána, Ježiša Krista, nech je zvelebené Jeho meno naveky.

Veľká noc je najvýznamnejší sviatok kresťanov. Kristus sa obetoval, podrobil sa krutým skúškam, aby zachránil nás všetkých. Jeho obet' bola tou najvyššou. Dokážeme si vôbec predstaviť, akými ukrutnosťami musel Ježiš prejsť? Čo pre nás znamená starosť, trápenie? Ako sa pozeráme na naše a cudzie utrpenie? V našom živote vnímame emocionálne utrpenie, telesné, ale aj duchovné. Každé z nich možno zmierniť vďaka odborníkom. Poďme si zanalyzovať starosti a trápenie v našom živote z duchovného hľadiska.

Prvý pohľad na starosť a trápenie – moje starosti a moje trápenie:

Pokiaľ má človek pred sebou jasný cieľ, prekonáva prekážky, starosti aj iné trápenia v živote oveľa ľahšie, pretože sa sústreďujú na cieľ. Z náboženského hľadiska je pre človeka najvýznamnejší cieľ – spása od Boha. Pre to, aby sme boli spasení, je nutné prekonávať prekážky. Ak je Ježiš Kristus náš vzor, musíme myslieť na to, že aj On bol vystavený trápeniu života, skúškam a starostiam. A nakoniec to zvládol!

Poviete si, že On je Boh, dobre, ale tu na zemi bol aj človekom a nech nám je tým pravým príkladom, ku ktorému sa chceme priblížiť. Samozrejme, Jeho skúšky nie sú našimi, Jeho cesta nie je naša, no aj On sám bol pokúšaný. Najprv musel znášať utrpenie, až potom dostal odmenu. Najprv si musel prežiť neuveriteľné krutosti, až potom bol oslávený pri vzkriesení. Veľmi dobre vedel, čo Ho čaká, a predsa nezaváhal – modlil sa: „Otče, ak chceš, odvráť odo mňa tento kalich; avšak nech sa stane nie moja vôľa, ale Tvoja.“ (L 22:42). Tak prečo by sme mali byť výnimkou? Myslíme na náš cieľ, ten prevyšuje aj nespravodlivosti, útrapy a neustále boje v našom živote, neustále pády. Vstaňme znovu a znovu vzpriamene smerom k Pánu, nech to stojí, čo to stojí, aby sme sa vo večnosti radovali s Pánom. Pretavme starosti a trápenia života do toho, na čom nám najviac záleží, na spásu! Ako to môžeme urobiť? No predsa modlitbou, kontaktom s Bohom. S vedomím, že každá starosť, každé trápenie má svoj význam, aj napriek tomu, že my v tom zmysel nevidíme. Boh si nás formuje aj cez utrpenie. S týmto vedomím budme pokojní, pokorní, verme Pánovi! On nám je nablízku.

Druhý pohľad na starosť a trápenie – zdieľanie starostí a trápenia:

Sme spoločenstvo veriacich ľudí, sme rôzni. Boh vytvoril toto spoločenstvo, ktoré si má navzájom pomáhať. Pre niekoho je ťažké zveriť sa so svojimi starosťami. Keďže do nášho spoločenstva patrí aj Boh, zverme Mu v modlitbe, čo nás trápi a nechajme na ňom, nech koná. Ak Mu to dovolíme, pribudnú aj veriaci, s ktorými môžeme zdieľať svoje starosti. Neznamená to, že naše trápenia ihneď zmiznú, ale už sú v Božom hľadáčkovi, a to znamená, že Boh má so situáciou, ktorú prežívame nejaký úmysel. Preto sa za tento Boží úmysel môžeme spojiť aj my, napríklad v modlitbách, a tak urýchliť proces uzdravenia. Však práve preto sme spoločenstvo, aby sme sa spolu modlili a pomáhali si tam, kde je to potrebné. Takýto postoj by mal byť súčasťou života cirkevného zboru. Nie výsadou, ale súčasťou, presne ako sú bohoslužby. Sám Boh to hovorí: „Lebo kde sa dvaja alebo traja zhromaždili v mojom mene, tam som medzi nimi“. (Mt 18:20). Tak pokiaľ to On hovorí a vieme, že Boh je absolútna Pravda, tak máme absolútnu istotu, že naše slová budú vypočuté. Budíme trepezliví.

Tretí pohľad starosti a trápenie – starosti a trápenie iných:

Ježiš chodil po svete a uzdravoval všade tam, kde to bolo potrebné. Empatickosť Boha nepoznala a ani nepozná hranice. Opäť si zoberme príklad z Jeho všímavosti voči okoliu a majme otvorené oči pre potreby našich blízkych. Môžu to byť maličkosti, ktoré blízky občas potrebuje, môže to byť profesionálne poskytnutá služba, na ktorú sa klient spolieha každý deň. Každý z nás dostal talenty, s ktorými je potrebné pracovať počas celého života. Dostali sme ich od Boha nie nadarmo, tak ich premeňme na skutok lásky. Netvárame sa, že nemáme žiadne talenty. Kresťan nie je len označenie človeka, ktorý verí v Krista, ale je to štýl života, podľa ktorého konáme podobne ako Ježiš Kristus, snažíme sa žiť ako žil On na tomto svete. Nemusíme robiť zázraky ako Kristus (a ani nemôžeme), aby podľa našich skutkov ostatní chválili Boha za to, aký je Úžasný a Veľký. Nech podľa toho, ako pomáhame iným, sme hodní identifikovať sa ako kresťania. Posilnení modlitbou a spoločenstvom slúžme svetu podľa našich talentov. Boh ich určite rozmnoží. Prvý krok je na nás. Len do toho!

Nech vás Boh sprevádza životom a v ťažkých chvíľach nech je vám Oporou. Prajem vám požehnaný deň.

Tomáš Kollár

Veľkonočná kázeň

Mt 28;8-11

V evanjeliu počujeme o veľkolepej udalosti. **„Anjel Pánov zostúpil z neba, prišiel, odvalil kameň a sadol si naň. Jeho zjav bol ako blesk, jeho rúcho biele ako sneh. A strachom pred ním chveli sa strážcovia a zostali ako mŕtvi.“** Boh poslal svojho posla – tak ako to robieval vždy, keď chcel svojmu ľudu oznámiť niečo dôležité – a človek je pri pohľade na tohto Božieho služobníka celý roztrasený. Akoby nie? Všetko, čo pochádza od Hospodina je veľkolepé, či si to na prvý pohľad uvedomujeme alebo nie. Zdá sa, že Pán Boh ženy, ktoré prišli ku hrobu, pomaly pripravuje na stretnutie so vzkrieseným Kristom. Najprv vidia anjela a z jeho úst sa dozvedajú tú najradostnejšiu zvesť, akú kedy mohli počuť. Nepočujú o nej z úst strážcov – aj tí sú zdesení – a kto vie, či by im aj verili. No keď prehovorí Boh – hoci aj cez svojich služobníkov, človek je ohromený. Vždy nás ohromia veci, ktoré nás presahujú.

V každú Veľkú noc počujeme, čítame si o vzkriesení Pána Ježiša Krista. Už sme si na to aj tak trochu zvykli a nezdá sa nám to všetko také veľkolepé. Je naozaj zaujímavé, na čo všetko si človek dokáže zvyknúť. No pre ženy, ktoré prišli k hrobu, bola táto zvesť jedinečná, ohromujúca, nečakaná. Anjel Hospodinov im však nepodal len správu o tom, čo sa stalo. Jeho slová uložili ženám úlohu: **„....choďte rýchlo, povedzte Jeho učeníkom“.** A ony šli, rýchlo odišli od hrobu, vlastne bežali so strachom i s veľkou radosťou zvestovať to učeníkom.

Strach a veľká radosť – zvláštna spojitosť, ale len pre nás. Kto by sa nezľakol, keby pred sebou zbadal Božieho posla v jeho veľkoleposti? Zdá sa síce, že sa dnešný človek ničoho nebojí, ale to len dovtedy, kým sa nestretne s niečím, čo je väčšie ako on. Bojíme sa toho, čo nás presahuje. Čo nedokážeme ovládnuť, nad čím

nedokážeme získať moc. Strach a veľká radosť šli teda ruka v ruku. Strach z niečoho nového, nepoznaného a radosť, ktorá pramení zo života. Ženy ešte nemali čas na to, aby rozmýšľali, zvážili a prehodnotili anjelove slová. Počuli len jedno – ich Pán a Majster žije. Ježiš je živý. Nič iné v tejto chvíli nechceli a ani nepotrebovali vedieť.

Otázky prídu neskôr. Teraz bolo dôležité len to jedno.

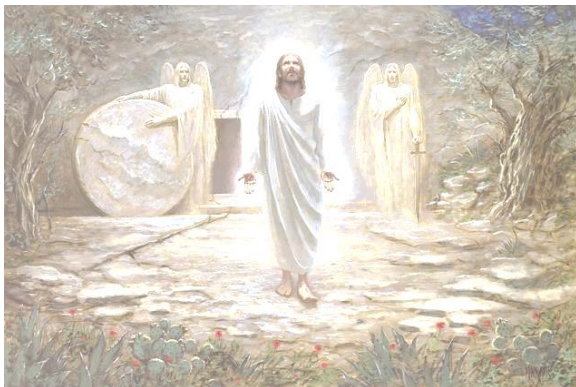
Ide o zvláštnu situáciu, ale môžeme jej celkom dobre porozumieť.

Predstavme si len, že sa stane

nejaké nešťastie a my vieme, že sa na danom mieste nachádzali ľudia, ktorých poznáme, ktorých máme radi. Prvé, čo nás zaujíma je to, či sú v poriadku. Ak niekoho stretneme, pýtame sa len na jedno: Môj manžel, manželka, dieťa sú v bezpečí? Nič sa im nestalo? A keď počujeme, že sú živí a zdraví, sme spokojní, šťastní. V prvej chvíli je pre nás dôležité len to, že sú živí, že sa s nimi ešte stretneme.

Ženy teda počúvli anjelov príkaz a pobrali sa kučenikom. Cestou sa s nimi stretol Ježiš a povedal im: **„Buďte pozdravené!“** Pán Ježiš Kristus prichádza k ženám úplne prirodzene,

akoby ani nedošlo k niečomu neslýchanému, neuveriteľnému. Prichádza k nim a zdraví ich. My by sme dnes povedali: dobré ráno, alebo ahojte, alebo zdravím vás. Nedeľné ráno bolo plné prekvapení, ale nie pre Božieho Syna. To, čo sa deje, je preňho úplne prirodzené. Boh zasiahol vo svojej moci. Diabol si myslel, že vyhral?

Že zabil Boha? Bol na veľkom omyle. Nemá tú moc, aby mohol zničiť Toho, ktorý stvoril tento vesmír. Boh

je živým Bohom. Stal sa človekom a dal sa zabiť – ale nie preto, že by bol slabý. Urobil to preto, lebo On jediný mal silu vykonať dielo spásy. Hriechy sveta boli potrestané a Pán Ježiš, Spasiteľ znovu nadobúda moc, ktorá Mu prináleží ako Bohu.

Spôsob Ježišovho konania nám hovorí ešte niečo: Boh považuje za úplne prirodzené to, že prichádza k človeku. Tak ako ráno cestou do práce stretávame ľudí a zdravíme ich a oni zdravia nás, takto prirodzene sa môžeme stretávať aj s Pánom Bohom. Život s Ježišom je úplne prirodzenou vecou. Po tomto naša duša prahne. To

je to, čo nám chýba v našom živote. Naplnenie túžby byť pri Bohu, byť s Bohom, mať Boha nablízku. Bez Neho je náš život prázdny.

Keď ženy uvideli Pána Ježiša, **„objali Mu nohy a klaňali sa Mu“**. Vzdali Mu úctu a vôbec tým neporušili Boží zákon. Ježišovi sa mohli pokloniť, lebo On je Bohom. Bohu patrí česť, úcta a sláva. Na to vždy pamätajme, keď vyslovíme Božie meno. Vždy na to pamätajme, keď začujeme znieť Božie slovo, keď žijeme svoj každodenný život.

Od hrobu ženy odchádzali so strachom i s veľkou radosťou. Pán Ježiš však nechcel, aby sa báli. Už sa nemajú čoho báť. Je živý, je znovu s nimi, Boh je Víťazom a jediný, čo má naplňovať ich srdcia, je radosť. A preto im hovorí: „Nebojte sa!“ Neprežívajte zdesenie, úzkosť a obavy. Len choďte urobiť to, čo vám prikázal anjel Hospodinov – zvestujte mojim bratom – povedzte im, čo ste videli, čo sa stalo a pošlite ich do Galiley. Tam ma uvidia.

Jedna misionárka, ktorá pôsobila v Tokiu, raz šla navštíviť do nemocnice pre chorých na tuberkulózu jedno dievča. Keď vstúpila do izby, bolo tam viacero pacientok. Jedna obzvlášť upútala jej pozornosť, pretože si vedľa lôžka umiestnila sochu Budhu. Zreteľne tým chcela povedať: „Tu ležím v mene Budhu, môj osud je v jeho rukách.“ Misionárka sa zhovárala s každou

z nich a na záver im darovala Jánovo evanjelium.

O niekoľko dní s úžasom zistila, že mladá budhistka číta evanjelium horlivo každý deň. Čo ju k tomu priviedlo? Neskôr sa dozvedela aj dôvod. Misionárke pri jej prvej návšteve ponúkli v nemocničnej izbe pre týchto tuberkulózou nakazených broskyňu. Mnohé sa vtedy pravdepodobne v duchu spýtali: Čo teraz urobí táto kresťanka? Pravdepodobne nebude riskovať infekciu. Misionárka prijala broskyňu so zdvorilým „ďakujem“ a spokojne ju pred zrakmi pacientok zjedla. Pre mladú budhistku išlo o rozhodujúci podnet. „Ak má táto žena takú odvahu, potom musí poznať niekoho, kto je silnejší ako smrť a strach z nej“. Rozhodla sa, že aj ona Ho chce spoznať. Siahla po Jánovom evanjeliu a čítala zvesť o Tom, ktorý o sebe povedal: Ja som vzkriesenie i život.

Sme povolaní sprostredkovať veľkonočnú zvesť svojimi slovami, a predovšetkým svojím životom. Každý človek má totiž právo poznať vzkrieseného Krista. Pán Ježiš po vzkriesení hovorí: choďte a povedzte to mojim bratom. Sú veľkonočné sviatky. Povedzte všetkým, ktorí ich slávia ako sviatky jari, že až keď spoznajú Krista, budú sa môcť z Veľkej noci tešiť ozajstne a opravdivo.

Jana Ďuranová

Pri jubileu slovenských evanjelických osobností

Spomienka na otca ThDr. Júliusa FILU, biskupa VD

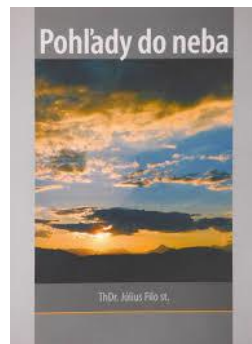

Uplynulo už pätnásť rokov od smrti nášho otecka. Zomrel 14. 4. 2004 v Liptovskom Jáne, kde sa aj narodil 17. 12. 1921.

Jeho otec a hlavne starý otec, ktorý bol horárom u grófa Szentyványho, ho naučili láske k prírode. Mama zase hlavne láske k Pánu Bohu. Chodieval rád po lese, na túry, tiež lyžoval a bicykloval. Obidva tieto prostriedky využíval aj na presun z Vyšnej na Nižnú Bocu a späť podľa ročného obdobia, keď tam bol v rokoch 1948-1952 farárom. Predtým bol ešte jeden rok kaplánom v Martine. Bol aj dosť technicky zručný, keďže si na Vyšnej Boci pomocou dynamy zostrojil malú vodnú elektrárňu. Ako jediní mali rodičia v tom čase na Boci elektrinu a rádio, ktoré vyložili do okna a zhĺkla sa celá dedina, keď niečo dôležité vysielali. Na Boci sa narodili moji dvaja súrodenci. Potom otecko pôsobil osemnásť rokov vo Veľkej pri Poprade, kde som do rodiny pribudla ja. V mojich predstavách vidím otecka najčastejšie sedieť za písacím stolom, či

to bolo vo Veľkej, v Košiciach či v Liptovskom Jáne. Stále niečo písal, alebo študoval. Dôkazom toho sú aj knihy, ktoré vydal (väčšinou na vlastné náklady alebo so súkromnými sponzormi). Sú to napríklad Náboženský a sociálny odkaz T. G. Masaryka, Ján Kollár, Ekumenický dialóg, Politická diakonia, Slová večného života (2 diely), Život po smrti, Spomienky a úvahy, Cesta za Kristom, Klasy života a množstvo článkov a úvah hlavne v cirkevných časopisoch.

Písal vždy rukou, často potom napísané konzultoval s našou mamičkou a čo bolo nutné, prepisovala mu na písacom stroji. (Neskôr na biskupskom úrade mu písala úradníčka teta Marta Hajduová). Nad kázňou slova Božieho premýšľal celý týždeň, mal ju „prežiť“, takže vždy kázal spamäti. Nemal rád, keď kňaz ešte v sobotu nevedel, o čom bude kázať. No keď ho niekde vyzvali, vedel aj bez prípravy pútavo oslovit poslucháčov, prinášať im nádej a

zvestovať lásku nášho Spasiteľa. Raz som s ním mala nezabudnuteľný zážitok. Viezla som ho do Martina na zhromaždenie Matice slovenskej, už bol staručký. Tam ho vyzvali, aby sa prihovril. Keď skončil úžasnú duchovnú reč s takým pátosom, akoby bol mladík, všetci povstali a zaburácal ohromný potlesk. Podobný zážitok mali naši, keď bol oslovený, aby sa prihovril na Univerzite P. J. Šafárika v Košiciach. Jeho príhovor bol často prerušovaný potleskom. Nebolo to na kresťanskej pôde, ale všade sa snažil rozsievať Božie slovo a myslím, že požehnane. Pán Boh mu dal veľa darov a snažil sa ich všetky využiť.

Bol hlboko veriaci a veľmi vzdelaný. A pritom veľmi skromný. S každým sa vedel porozprávať, či to bol jednoduchý človek alebo učený, či mal podobné názory alebo opačné. Nemal konflikty, dokonca často rozhádaných manželov alebo susedov zmieroval. Bola to pastoračná služba v praxi, či „ušná spoveď“. Mal rád pokoj a porozumenie so všetkými ľuďmi.

Ďalšiu spomienku mám, ako ma varoval. Keďže som bola najmladšia, tak asi najdlhšie. Už som mala nohy poniže jeho kolien, takže som mala zo desať rokov. Mal rád deti. Bral si nás na kolená a občas nás česal svojím hrebeňom, ktorý nosil vždy pri sebe. Česal niekedy aj deti v škole na

náboženstve, ako prechádzal pomedzi lavice.

Celý život mal včely, ako aj jeho predkovia. Mával okolo dvadsať úľov. Pútavo nám o nich rozprával, učil nás brať si príklad z ich usilovného života. Vedel o nich všetko. Skončil aj Poľnohospodársku školu, odbor včelárstvo v Liptovskom Hrádku a bol tajomníkom včelárskej organizácie v Poprade, kde bolo združených asi tristo včelárov. So včelami chodil kočovať do Velického lesa a do Kvetnice. Rodičia za včelami chodili na bicykloch, neskôr na Pionieri. Hlavne pri vytáčaní medu robili vždy spolu, neskôr sme pomáhali aj my deti. Zase opačne, o záhrady sa starala hlavne mamička (ktorá sa práve dožíva z Božej milosti deväťdesiatich narodenín), no otecko jej pomáhal s ťažšou robotou. Rád až do staroby kosil ručnou kosou. V roku 1970 sme sa presťahovali do Košíc, keďže bol otecko zvolený za biskupa Východného dištriktu našej cirkvi (zo štyroch kandidátov). Bol súčasne aj farárom košického zboru. Viedol spevokol (aj vo Veľkej), v piatok večer mládež a v sobotu doobeda detské služby Božie. Každú tretiu nedeľu kázal v Košiciach, ostatné nedele navštevoval iné zbory. Bol menej doma, lebo pracoval na úrade a často cestoval. Do zborov chodil autom, sám si šoféroval, do Bratislavy vlakom, kde sme sa v čase môjho

štúdia vždy na chvíľu stretli. Občas nás zobral prejsť sa do prírody pri Košiciach: do Čermel'a, na Jahodnú, na Bukovec. Príroda mu chýbala, Tatry, Štrbské pleso, kam sme chodili predtým. No keď prišiel k svojim včielkam do Jána, bol šťastný. Keď mal dovolenku, chodili sme aj na hriby, hlavne na Podbanské a na Važecké lúky. Rád aj plával, chodili sme na Jánske kúpalisko. Nikdy sme neboli spolu na dovolenke.

Po tridsiatich rokoch v Košiciach sa rodičia presťahovali v roku 2000 do Liptovského Jána. Tu ešte dal otecko dokopy poslednú knihu pohrebných kázni Pohľady do neba. Vyšla, žiaľ, až po jeho smrti sponzorovaná mojou sestrou a ďalšími asi tridsiatimi košickými cirkevníkmi.

Vďaka Ti, nebeský Otče, za požehnaný život nášho otecka.

Viera Olejárová

Matej Bel – polyhistor, veľká ozdoba Uhorska – 335. výročie narodenia a 270. výročie smrti (1684 – 1749)

„Ja som vínny kmeň a vy ste ratolesti. Kto zostáva vo mne a ja v ňom, ten prináša veľa ovocia, pretože bezo mňa nič nemôžete činiť. ... Tým sa oslavuje môj Otec, keď prinášate veľa ovocia a stanete sa mi učeníkmi.“ (Ján 15;5 a 8)

Toto zasľúbenie nášho Pána Ježiša Krista o tom, že Jeho učeníci budú prinášať veľa ovocia na slávu nebeskému

Otcovi sa naplnilo v živote celých generácií našej Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Ich život bol plný obetavej práce a dobra konaného pre blížnych a vôbec pre celý náš slovenský národ i celé ľudstvo. Z plodov ich snažení žili a aj budú žiť a čerpať silu, poznanie a nasledovaniahodný vzor celé nasledujúce generácie. Pán Boh nám tak preukazuje svoju dobrotu, milosť a starostlivosť. V drvivej väčšine sa pritom jedná o ľudí žijúcich bežný každodenný život, ktorí nevytrčali z davu, ale celým srdcom milovali Pána Boha a blížnych ako seba samého (v súlade s hlavným Božím prikázaním). Občas sa však objaví osobnosť, ktorá sa svojím dielom stane známou široko-daleko. Taký bol aj životný príbeh Mateja Bela, jedného z najväčších vzdelancov Uhorska 18. storočia, ktorého jeden z jeho životopiscov (Alexander Horányi v roku 1775) nazval ako „magnum decus Hungariae“ („veľká ozdoba Uhorska“). Matej Bel sa narodil v Očovej (okres Zvolen) 24. marca 1684. V rozličných prameňoch sa ale uvádza aj 20. či 23.

marec a 24. marec mohol byť dňom jeho krstu v artikulárnom chráme v Hronseku, ku ktorému obec Očová patrila.

Otec sa volal rovnako Matej Bel a prezývali ho Funtík. Matka bola Alžbeta, rodená Cesneková. Už ako sedemročný chodil do školy šľachtica Františka Búľovského v Lučenci. Odtiaľ prešiel do školy zemana Pavla Battu v Kalinove. Na jeseň 1693 nastúpil do školy, ktorú vydržovala maďachovská rodina v Dolnej Strehovej. Od roku 1695 do roku 1700 navštevoval evanjelické gymnázium v Banskej Bystrici. Rektorom školy bol vtedy Ján Burius a konrektorom Ján Pilárik. Od roku 1700 sa zapísal na bratislavské gymnázium, neskôršie lýceum. Potom odišiel do Vespřemu, aby sa zdokonalil v maďarčine. Tu sa stal akýmsi dozorcom šľachtického syna a s ním sa presťahoval do Pápy. Roku 1702, keď mu zomrel otec, sa opäť vrátil do Banskej Bystrice a na odporúčanie rektora Buria sa venoval štúdiu biblických jazykov, hebrejčiny a gréčtiny. Bol usilovný aj v pragmatických (prírodopis, história, zemepis) predmetoch. V tomto období skladal v bibličtine básne, z ktorých niektoré uverejnil Ján Blasius v zbierke „Rozkoše nové“ (1743).

Počas povstania Františka Rákociho II. zažil v B. Bystrici veľa nepríjemností. Obvinili ho, že je Rákociho stúpencom

a nepriateľom cisára. Preto sa načas uchýlil do Očovej. Keď sa mu naskytla príležitosť, odišiel na jeseň 1704 na teologické štúdium do Halle vo východnom Nemecku. Toto mesto bolo vtedy hlavným strediskom pietizmu a obrodného hnutia v evanjelickom kresťanstve. Belovo štúdium finančne podporili cirkevné zbory v Rožňave a Banskej Bystrici. M. Bel sa im však zaviazal, že po skončení štúdiá sa vráti k nim pracovať ako farár. Najväčší vplyv na mladého teológa mal A. H. Fracke, ktorý presadzoval pietizmus Filipa Jakuba Spenera, frankfurtského seniora.

Matej Bel však v Halle nebol len pod vplyvom pietizmu, ale aj iných teologických prúdov. Musíme oceniť jeho múdrosť, nadhľad, on vlastne dokázal sklbiť pozitívne prvky pietizmu (snaha o osobnú zbožnosť a uvedomelé praktické kresťanstvo) s čistým učením (Biblia, M. Luther a Symbolické knihy). Svedčí o tom jeho vynikajúca dizertačná práca (Forma sanorum verborum), ktorú predložil 20. júna 1707 a vytlačenú venoval slovensko-nemeckému farárovi v B. Bystrici.

V Halle pritom študovali aj študenti z iných krajín – Ruska, Švédska, Dánska, Francúzska, Talianska i Nemecka. Dobré si všímal školstvo, ktoré bolo úspešným experimentom A. H. Frankeho. Skúsenosti tu nadobudnuté

využil pri svojej školskej reforme v Uhorsku.

24. mája 1708 sa vrátil do Banskej Bystrice. Pred banskoštiavnickým superintendentom (biskupom) Štefanom Pilárikom sa musel ako hallský študent podrobiť skúške toho, ako si osvojil našu ortodoxiu, a to podľa rozhodnutia Ružomerskej synody. Ako farár pri špitálskom kostole sv. Alžbety slúžil bystrickým evanjelikom slovenskej i nemeckej národnosti. 10. januára 1709 sa oženil so Zuzanou, dcérou bystrického lekára Hermanna. 12. marca 1710 M. Bela zvolili za rektora.

Po porážke Rákociho povstania a odobratí kostola sv. Alžbety evanjelikom M. Bel prestal byť farárom a venoval sa len školským povinnostiam. Platil ho už len cirkevný zbor (už nie mestská rada), ktorý vydržieval aj školu. Začal pracovať s mladistvým elánom. V roku 1710 predložil mestskej rade i cirk. zboru elaborát nových zákonov bansko-bystrického gymnázia (*Leges gymnasii Neosoliensis A. C. renovatae*). Úroveň školy sa následne veľmi zvýšila, vyučoval latinčinu a gréčtinu a budúcich farárov aj hebrejčinu. Dal im tiež kvalitné teologické základy. Najstarších študentov vyučoval aj dejepis a zemepis. V nižších triedach vyučoval i kralickú bibličinu.

V roku 1714 zmenil pôsobisko a začal pracovať pre bratislavské gymnázium. Tiež ho zreformoval na základe podobných zákonov. M. Bela označujeme za priekopníka pedagogického realizmu u nás.

A napokon v tomto období vznikli jeho slávne a bohaté vedecké diela zo zemepisu, národopisu i histórie, písané v latinskom jazyku. Za zásluhy ho viaceré akadémié vo svete zvolili za svojho člena, vydávanie jeho diel podporoval cisár Karol VI., pápež Klement XII. mu udelil medailu s vlastnou podobizňou. V pozadí toho bola pochopiteľne jeho snaha získať M. Bela pre rímskokatolícku cirkev. Aj cisár ho chcel povýšiť na šľachticu, čo M. Bel odmietol.

Z mnohých jeho diel sú najznámejšími: z roku 1723 – *Posol dávneho a súvekeho Uhorska (Hungariae antiquae et novae prodromus)*, z obdobia 1735 – 1742 – *Historicko-zemepisné poznatky o súvekom Uhorsku (Notitia Hungariae novae historico geographica)* – Belovo životné dielo. Obsahuje zemepisné, národopisné, historické a prírodovedecké poznatky z niektorých uhorských stolíc (Bratislavskej, Turčianskej, Liptovskej a iných). Zvýraznil tu osobitosť Slovákov, ktorých považoval za potomkov kniežaťa Pribinu, Svätopluka atď. V práci na tomto diele mu pomáhal kolektív spolupracovníkov a dielo bolo

doplnené ilustráciami mnohých máp, pohľadmi vedút, ktoré do medirytiny stvárnil slovenský geograf Samuel Mikovíni (1700 – 1750), profesor Vysokej školy baníckej a lesníckej v Banskej Štiavnici. Dielo *Noticia* je koncipované podľa jednotlivých stolíc s jednoduchou štruktúrou. Delilo sa na všeobecnú a na špeciálnu časť. Najprv boli uvedené prírodovedné a zemepisné údaje, potom obyvateľstvo, správne inštitúcie, šľachtické rody a rodiny a osobitne sa písalo o slobodných kráľovských mestách, poddanských mestečkách, hradoch a kaštieľoch. V štyroch zväzkoch, ktoré vyšli tlačou (s podporou cisára Karola VI.), stihol prebrať desať stolíc, predovšetkým z územia Slovenska. Ostatné zostalo v rukopisnej podobe. Roku 1767 ich od Belovej vdovy kúpil biskup Jozef Batáni (Cluj-Napoca, Rumunsko), ale pri prevoze roku 1770 po Dunaji sa čln prevrhol a rukopisy sa vážne poškodili.

Dalo by sa toho ešte veľa popísať o tomto výnimočnom človeku, ktorý zomrel 29. augusta 1749, keď ho ranila mŕtvica. Tak uzavrel svoj plodný a požehnaný život.

Zdroj:

Kováčiková, M., 2019: Matej Bel, vedátor, ktorého chcel cisár povýšiť do šľachtického stavu. Skromne to odmietol. In: *Evanjelický posol*.

Liptovský Mikuláš : Trniscus 2018, číslo 13/2019, s. 22 – 24

Matej Bel, zverejnené na internete: https://sk.wikipedia.org/wiki/Matej_Bel

Leonard Ambróz

Samuel Tešedík st. (1710 – 1749)

9. apríla si pripomíname 270. výročie smrti Samuela Tešedíka. Samuel Tešedík st. bol evanjelickým farárom, významným organizátorom cirkevného života Slovákov na Dolnej zemi. Narodil sa v Púchove, ale väčšinu svojho krátkeho, ale veľmi plodného života, prežil u dolnozemských Slovákov. V Békešskej Čabe pôsobil päť rokov. V roku 1745 sa zasadil o postavenie nového evanjelického kostola a dve školy, v ktorých sa vyučovalo po slovensky a latinsky. Vydal kongregačnú vyhlášku „Porádek a ustanowení Cyrkewny“, ktorá bola základom pre prísnu disciplínu členov cirkvi. V Porádku sa nachádzajú príbehy pre mládež, rodičov aj pre mäsiarov. Vydal aj obežník pre kňazov, ktorým sa inšpiroval aj jeho syn Samuel Tešedík ml., významný osvietenec. Hoci bol prísny a zasahoval ľuďom do súkromia, farníci si ho vážili a mali radi aj pre jeho dobré a vtipné básne. Tento vzdelanec žil svoj život naplno. Vôbec sa nešetril, čo viedlo k jeho smrti v pomerne mladom veku. Dožil sa len 38 rokov. Keď ho pozvali za kňaza do Báčskeho Petrovca, súhlasil, ale

nenastúpil, pretože po krátkej chorobe 9. 4. 1749 zomrel. Pamätnú tabuľu mu vďační rodáci osadili v Púchove pri 300. výročí jeho narodenia s nasledovným znením: „Samuel Tešedík starší (1710 – 1749), evanjelický farár a vzdelanec, narodil sa v Púchove a požehnané pôsobil na Dolnej zemi. Jeho syn, Samuel Tešedík mladší (1742 – 1820), evanjelický farár, vedec a pedagóg, patrili k osvietencom európskeho významu. Pri 300. výročí narodenia Samuela Tešedíka st. vďačne venujú Púchovčania.“

M. R. Štefánik (21. 7. 1880-4. 5. 1919)

Milan Rastislav Štefánik sa narodil 21. júla 1880 v Košariskách ako šieste dieťa miestneho evanjelického

farára Pavla Štefánika a jeho manželky Albertíny, rodenej Jurenkovej. Základné vzdelanie získal v rodnej obci, v maďarčine sa zdokonalil v Šamoríne. Neskôr študoval na ev. lýceu v Bratislave a v Šoproni. Po maturite na lýceu v Sarvaši v r. 1898 odišiel do Prahy študovať stavebné inžinierstvo na České vysoké učení technické. Po dvoch rokoch prechádza na Filozofickú fakultu UK a venuje sa štúdiu matematiky a hvezdárstva. Okrem odborných astronomických

prednášok ho zaujali aj prednášky prof. T. G. Masaryka z filozofie, čím sa tvorili základy ich budúcej politickej spolupráce. Štúdiá v Prahe skončil v roku 1904, keď bol promován za doktora filozofie. Chlapec z myjavských kopaníc žil krátko, ale za 39 rokov svojho plodného života dosiahol veľa a dovoľm si tvrdiť, že bez neho by nebolo Československej republiky, ktorá vznikla 28. októbra 1918. Prečo? Lebo mal konexie s najvyššími kruhmi v armáde a politike vo Francúzsku a vďaka svojej snúbenici talianskej markíze, aj v Taliansku. Vo Francúzsku sa stal generálom francúzskej armády, bol uznávaným vedcom v mnohých odboroch. Vynikal ako meteorológ, astronóm, cestovateľ, letec a asistent francúzskeho astrofyzika J. Janssena. Napísal množstvo vedeckých prác a získal mnoho ocenení a rádov. Po vypuknutí 1. svetovej vojny sa ako francúzsky občan dobrovoľne prihlásil k letectvu. Jeho vojenská kariéra bola závažná. V priebehu troch rokov sa stal francúzskym generálom. Jeho odvahu a vynikajúce služby ocenilo velenie francúzskej armády udelením Vojenského kríža. Bol spoluzakladateľom Národnej rady československej v Paríži. Sprostredkoval stretnutie T. G. Masaryka a E. Beneša s dohodovými mocnosťami. Jeho životným cieľom bolo oslobodiť svoj milovaný národ spod nadvlády

Rakúsko-Uhorska. To sa mu aj podarilo, keď 28. 10. 1918 bola vyhlásená Československá republika. Aký bol Štefánik ako človek? Čestný, pracovitý, zodpovedný, miloval svoj národ. Štefánik bol mužom železnej vôle. Zahynul pri leteckom nešťastí, počas návratu do milovanej vlasti. Pravú príčinu havárie lietadla nepoznáme. V máji si pripomenieme sté výročie jeho smrti. Možno sa dozvieme viac.

Na záver niekoľko jeho hesiel a myšlienok:

Veriť, milovať, pracovať - tvorilo jeho životné krédo.

Pravde veriť, pravdu žiť, pravdu brániť. - veril v pravdu a lásku. Za jediného sudcu svojich činov a myšlienok považoval Boha.

Kto si myslí, že mu slobodu druhí vybojujú, ten jej nie je hoden.

Ja sa prebijem, lebo sa prebiť chcem.

Prekážky treba rozbiť, a nie sa im poddávať.

Žil som krásny život. Prežíval som večnosť v sekundách.

Mária Mesárošová

Historický kalendár

- pred 490 rokmi zložil Martin Luther na slová 46. žalmu hymnu evanjelikov Ein feste Burg ist unser Gott – Hrad prepevný je Pán Boh náš a vydal Malý a Veľký katechizmus.

- pred 130 rokmi sa narodil Július Krčméry – ev. kňaz, senior a biskup východného dištriktu ECAV. Bol aj publicistom a aktívnym propagátorom zmiernu evanjelického duchovenstva.

- 4. 2. 1889 sa vo Zvolene narodil A. L. Katina – kňaz, spisovateľ, publicista, redaktor EPST, autor monografie o artikulárnom kostole v Hronseku a biskup Západného dištriktu.

- pred 440 rokmi vyšiel I. diel Kralickej Biblie.

- pred 120 rokmi (1899) vydal Tranoscius svoju prvú publikáciu Kralickú Bibliu.

- v januári sme si pripomenuli 100. výročie narodenia a v marci 30. výročie smrti ev. kňaza, milého a chápujúceho človeka Bedricha Jozefa Kasanického. Bol to všestranný človek – divadelný ochotník, múzejník, historik, scenárista, spisovateľ. Hoci sa aktívne zapojil do SNP, v 60. rokoch bol prenasledovaný za nepovolenú cirkevnú prácu. Narodil sa v Bobrovníku a zomrel v L. Mikuláši. Kňazom bol v Dobšinej.

- pred 100 rokmi sa v Liptovskom Mikuláši narodil ThDr. Karol Gábriš, kňaz, pedagóg a dekan SEBF v Bratislave, prekladateľ Novej zmluvy

a Žalmov a bádateľ diela apoštola Pavla.

- pred 100 rokmi 2. 3. 1919 sa narodil Pavel Uhorskai - generálny biskup ECAV. V roku 2015 vyšiel prvý a v týchto dňoch druhý diel knihy Pavla Uhorskaia Cirkev v ohrození. Ide o knihu o prenasledovaných ev. kňazoch, ktorí boli zaradení ako nespoľahliví do Pomocného technického práporu. Pavel Uhorskai bol v päťdesiatych rokoch väznený a po troch rokoch prepustený na slobodu. Nesmel vykonávať kňazskú činnosť a preto pracoval ako robotník.

Prenasledovanie ani väzenie ho nezlomili.

- v marci sme si pripomenuli aj 130. výročie narodenia Štefana Osuského. Narodil sa v Brezovej pod Bradlom v r. 1889. Bol vynikajúci diplomat, politik, organizátor zahraničného odboja, predseda Slovenskej ligy v USA, účastník Mierovej konferencie v Paríži, signatár Trianonskej zmluvy, veľvyslanec a vedúca osobnosť čsl. odboja, minister exilovej vlády v Londýne.

Mária Mesárošová

Biblická príroda

Palma datľová – biblická rastlina, užitočná i okrasná

Milí bratia a sestry, tento článok píšem práve večer na Kvetnú nedeľu, poslednú pred Veľkou nocou, ktorá dostala latinský názov Palmarum, teda mohli by sme ju nazývať aj ako Nedeľa paliem, a to v súvislosti so slávnostným príchodom Pána Ježiša do Jeruzalema pred Veľkou nocou roku 33 n. l. (J 12;13), kedy ho Izraelčania vítali prichádzajúceho na osliatku ťažnej oslice a stlali mu na cestu palmové listy ako symbol víťazstva a veselosti. Takže v súvislosti s Veľkou nocou si myslím,

že pre túto rubriku (Biblická príroda) je najvhodnejšou témou rastlina spätá s touto udalosťou, inak aj jedna z najkrajších biblických rastlín vôbec. Osobitá krása tohto stromu spočíva v jeho štíhlosti (palma ako symbol niečoho vznešeného, elegantného), ku kráse datľovej palmy je prirovnávaná aj ženská krása (preto je aj ženské meno Tamara). Veľmi dekoratívne sú aj zložené listy datľovníka. Na rozdiel od paliem s vejárovitými listami ich majú datľovníky perovité.

Palma datľová je inak datľovník pravý (*Phoenix dactylifera* L.), v hebrejčine (jazyku Biblie) tāmār, od čoho je odvodené aj biblické ženské meno Támar. Palma často prepožičiavala názov aj mestám, kde rástla – napr. Támar, Chasesón-támar.

Jerichu, mestu položenému na Jordánskej nížine (tu bola nameraná doteraz najvyššia teplota v Ázii) sa hovorilo „mesto paliem“. Tvar palmy sa v staroveku hodne používal aj ako architektonický ornamentálny prvok, s jej výtvarným stvárnením sa stretávame už aj na egyptských nástenných maľbách.

Datľovník pravý patrí medzi vôbec najstaršie kultúrne rastliny na svete. Je pestovaný už niekoľko tisícročí (už od neolitu), preto nemožno s úplnou spoľahlivosťou určiť oblasť, z ktorej pochádza. Najpravdepodobnejšie je to juhozápadná Ázia, presnejšie Mezopotámia, odkiaľ sa jeho pestovanie rozšírilo na západ i na východ do oblastí so suchou tropickou klímou a Ázii i severnej Afrike, ale v modernej dobe aj na iné svetadieli.

Obrázok: Viac ako desaťročný datľovník vo vysokom kvetináči, vypestovaný z datľovej kôstky u nás v Palúdzke, od jari do jesene na priamom slnku denne zavlažovaný.

Je to jednoklíčnolistá rastlina (čiže žilnatina je rovnobežná), dorastá až do výšky 30 m. Kmeň je pokrytý zvyškami stopiek už odumretých (a odseknutých listov) a vegetačný vrchol tvorí korunu

nádherných zložených perovitých listov. Je to dvojdomá rastlina, kedy na jednej rastline sú buď len samčie alebo samičie kvety, čiže jedna rastlina je buď samec alebo samica. Kvety a následne plody sú usporiadané vo veľkých metlinách vyrastajúcich z koruny.

Datľovník pravý je užitočný na mnoho spôsobov – predovšetkým poskytuje chutné a sladké ovocie – datle. Tieto sú veľmi kalorické. Nie-

lenže obsahujú veľa cukru (70 %), ale sú bohatým zdrojom draslíka, chlóru, železa a vitamínu B, dokonca aj vitamínu C, ktorý ale majú len v čerstvom stave a pri sušení sa stráca. Sú tmavohnedé oválne kôstkovice, 3 – 7 cm dlhé a 2 – 3 cm široké. Sú významnou zložkou potravy predovšetkým v krajinách, kde sa pestujú. Konzumujú sa tam čerstvé i sušené a používajú sa aj ako surovina

pre prípravu zložitejších jedál. V biblických časoch sa používali aj pri príprave ovocného dezertu, ktorý bol súčasťou slávnostnej veľkonočnej večere (Pesach). Vyrábajú sa z nich aj rôzne nápoje, sirupy aj palmové víno. Na Slovensko sa dovážajú datle už sušené, najčastejšie z Tuniska, Izraela a Iránu. Datľové semená sú zdrojom oleja (používa sa v kozmetike). Využívajú sa aj ďalšie časti rastliny – drevo ako stavebný materiál, listy ako zdroj celulózy, na pokrývanie striech, stavbu plotov (aj spleťité korene). V staroveku sa dávali hrdinom a víťazom ako symbol víťazstva. Je to rastlina z čeľade Arekovité (*Arecaceae*), do rodu datľovník (*Phoenix*) patrí inak viacej druhov, jedným z nich je aj veľmi dekoratívny (lebo má hustejšie listy) datľovník kanársky (*Phoenix canariensis* hort. ex Chabaud), pôvodne endemický druh Kanárskych ostrovov, z ktorého datle majú však podradnú kvalitu a môžu sa používať len ako krmivo pre zvieratá.

Ale vráťme sa späť k téme – náš datľovník pravý má jednu raritu. Je to jeho staroveký judský poddruh *Phoenix dactylifera* subsp. *iudaica*, ktorý bol už vyhynutým poddruhom, pričom pestovanie datľovníkov na území dnešného Izraela v 14. storočí na dlhú dobu zaniklo a obnovilo sa až v modernej dobe. Datľovník pravý judský sa podarilo „vzkriesiť“ po dvoch

tisícoch rokoch, kedy boli nájdené semená v nádobách (odhadzovali ich tam obrancovia pevnosti) v paláci Herodesa Veľkého v Masade. Rádiokarbónové datovanie (Univerzita v Zürichu) preukázalo ich pôvod v období medzi rokmi 155 pred n. l. a 64 n. l. Boli dlhú dobu vo vhodných podmienkach umožňujúcich zachovanie klíčivosti a v roku 2005 Dr. Elaine Solowey (Arava Institute for Environmental Studies) vykonal v Arabah (južný Izrael) po dôkladnej príprave výsev niekoľkých z nich, ktorý priniesol vyklíčenie jednej rastliny po ôsmich týždňoch. Samček dostal meno Matuzalem po najdlhšie žijúcom biblickom človeku. Jeho výška, ktorú dosiahol, bola v roku 2015 uvádzaná tri metre. Je to jediný exemplár tohto poddruhu, ak sa nepodarí kultivácia iných jedincov, pre ďalšie generácie by bolo možné ho krížiť s najpríbuznejšími kultivarmi obyčajného datľovníka pravého.

Milí čitatelia, kto má záujem, môže si datľovník vypestovať aj doma ako okrasnú rastlinu (pochopiteľne, v našich podmienkach nie na plody). Kôstky v datliach, ktoré sa sušené dovážajú na Slovensko, si spravidla uchovávajú klíčivosť a je možné z nich úspešne vypestovať ozdobnú palmu. Po zasiatí do vhodného ľahkého substrátu a hĺbky max. dvojnásobku veľkosti kôstky (čiže 1, nanajvýš 2 cm)

musíme tento neustále udržiavať vlhký (nesmie to vyschnúť). Najlepšie je výsev položiť v zime na radiátor. Po niekoľkých týždňoch sa dočkáme vyklíčenia. U nás rastú tieto palmy samozrejme pomalšie. Mladé rastliny tvoria najprv jednoduché listy s rovnobežnou žilnatinou. Asi po piatich rokoch sa dočkáme toho, že ako pribúdajú nové a stále väčšie listy, tieto sa postupne prirodzene delia a nadobúdajú čoraz viac ten charakteristický palmový perovitý zložený tvar. O datľovníku sa výstižne hovorí, že hlavu má mať v ohni a nohy vo vode. Nezabúdajme, že je to rastlina suchého tropického pásma. Neznamená to však, že nepotrebuje vodu, ba naopak, je to rastlina, ktorá rastie v púštnych oázach, kde je dostatok presakujúcej podzemnej vody a kde sa aj budujú zavlažovacie kanáliky. Vyschnutie pôdneho substrátu znamená smrť rastliny – nesmie sa pripustiť, aby nemal dostatok vody. Neverili by ste mi, koľko jej potrebuje vo vegetačnom období. Ďalšie, čo potrebuje dospelá rastlina, je teplo (pre rast treba aspoň 19°C a vyššie) a hlavne priame slnečné svetlo, naozaj poriadny úpal. Takže dostatok vody, úpal a výživná pôda (pravidelné hnojenie) znamená úspech v pestovaní a pevnú rastlinu s hustými tmavými listami. A keďže toto nie je možné u nás v zime zabezpečiť (aby sa

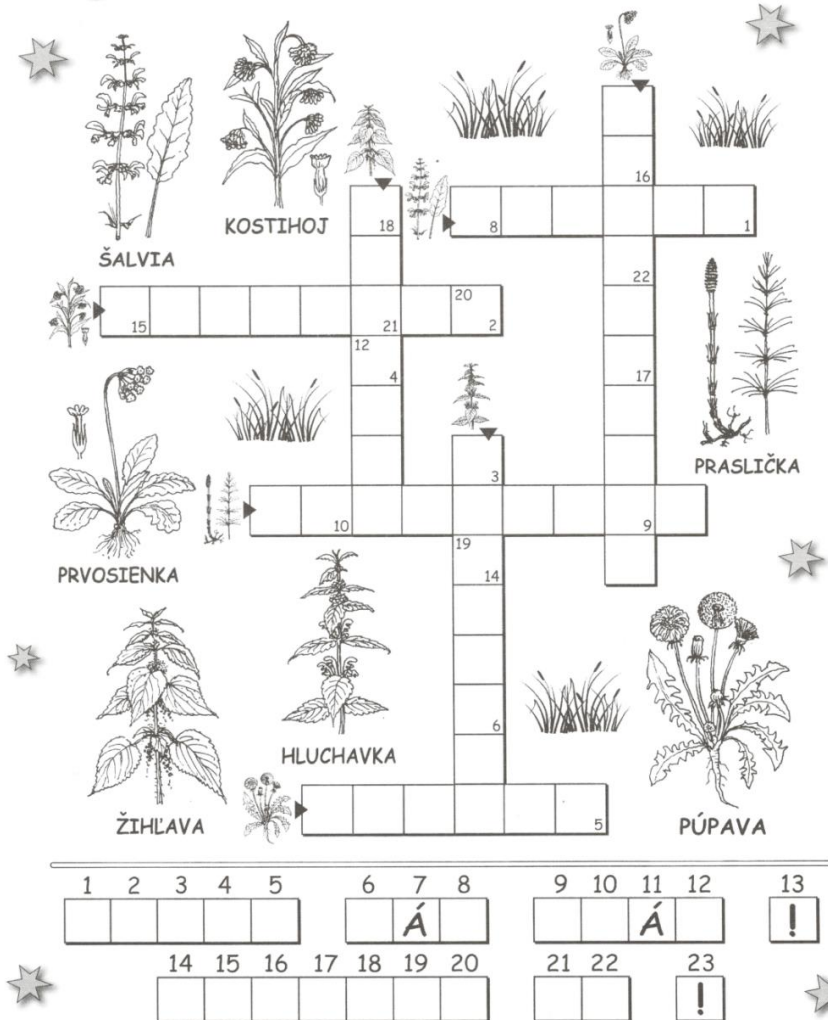
nám rastliny neťahali za svetlom a aby nerástli tak deformovane), od novembra do marca je potrebné ju odložiť do priestoru s teplotou do 18 °C (optimálne okolo 10 stupňov, pričom nesmie klesnúť pod nulu, hoci sa preukázalo, že v krajných prípadoch odolné exempláre znesú do -5 °C). To je práve problém mnohých bežných pestovateľov, čo majú datľovníky vo vykúrených bytoch aj v zime, že potom im rastú príliš štíhle, vytiahnuté a slabé rastliny, ktoré v dospelosti treba priväzovať k palici. Čo sa týka pôdy, datľovník si vyžaduje skôr neutrálny až slabo kyslý substrát s dostatkom živín, potrebné je pravidelné hnojenie. Veľmi vhodné sú vysoké palmové kvetináče, v ktorých môžeme napodobniť prirodzené podmienky týchto rastlín, ktoré rastú v púštnych oázach, využívajú hlavne spodnú vodu a majú preto veľmi hlboké korene.

Modlitba: Pane Ježiši, ktorý si bol slávnostne privítaný v Jeruzaleme, ktorému vtedy stlali na cestu palmové listy, ktorý si potom pre naše spasenie bol pohanený, podstúpil si umučenie a bolestnú smrť, Teba velebíme a ďakujeme Ti za toto dielo spásy a Tebe vzkriesenému, ktorý si nás vykúpil z moci diabolskej a smrti večnej, Tebe patrí ten palmový list víťazstva. Amen

Leonard Ambróz

Detské okienko

Bol práve piatok, prípravný deň na veľkonočné slávnosti. Židia priviedli Ježiša pred Piláta. Pilát sa posadil na súdnu stolicu a povedal: _____! Ale oni skríkli: Preč s Ním, preč, _____! Nato im Ho teda vydal, aby Ho ukrižovali. (Podľa obrázkov doplň správne názvy.)

Pospájaj čísla a doplň obrázok.

Zo života zboru

Stretnutie starších

5. pôstna nedeľa bola spojená so Stretnutím starších nášho cirkevného zboru. To, čo my mladší považujeme za bežné a prirodzené, to je pre starších bratov a sestry vo viere vzácnosťou. Stretnúť sa s inými, vidieť ich po dlhšej dobe, prerievať s nimi pár slov, môcť sa aspoň slovom podeliť s bolesťami a starosťami života s ľuďmi, ktorí prežívajú podobné starosti, je darom. Vzácný a krásny dar nám dal Pán Boh vo svojom slove, ktoré nás teší, posilňuje, utvrdzuje v tom, že sme v Božích rukách a Božia milosť je večná.

Dary Večere Pánovej umocňujú toto poznanie a obracajú náš zrak k Spasiteľovi sveta, k nášmu Pánovi, ktorý láskavým dotykom uzdravuje bolesť v srdci a tak vlieva aj novú silu pre naše telo. Sme radi, že sme mohli poslúžiť našim starším bratom a sestrám a želáme im, aby napriek trápeniam života mohli veľkonočné sviatky prežívať v pravej radosti zo vzkriesenia nášho Pána, ktorý živý prichádza aj k nim, aby ich posilňoval na ceste života.

Jana Ďuranová

ProChrist 2019: PRE TEBA

Čo sa za značkou ProChrist vlastne skrýva? Ide o platformu, do ktorej sú zapojení kresťania z rôznych cirkví, spoločenstiev a cirkevných zborov. Na Slovensku v posledných rokoch predovšetkým evanjelici, aj keď k organizácii a účasti sú pozvaní kresťania bez ohľadu na vierovyznanie. Svojím obsahom chce ProChrist splniť dvojaký účel: byť novým impulzom pre dlhoročných kresťanov, ale hlavne osloviť hľadajúcich v sekulárnom prostredí. Zámerom je motivovať ďalších ľudí, aby sa vydali na cestu

hľadania Boha a viesť s nimi dialóg o viere.

ProChrist je už na Slovensku a v susednom Sliezsku osvedčenou značkou, s každým ročníkom pribúdajú nové prenosové miesta. Tento rok sa centrálou programu stal opäť Liptovský Hrádok, vzhľadom na jeho dostupnú polohu a vynikajúcu spoluprácu s vedením mesta, ktoré poskytlo veľkorysé priestory v kinosále Kultúrneho domu. Od stredy do nedele 3.–7. apríla 2019 podvečer prichádzalo na live program 300 – 400 účastníkov

a pozvaných hostí. Ďalšie tisícky divákov program sledovali na prenosových miestach nielen doma, ale aj v zahraničí. Organizátorov tešilo, keď k pôvodne prvým 120 prihláseným prenosovým miestam každý deň pribúdali nové a počas piatich večerov sa počet prenosových miest vyšplhal cez 360.

Otčenáš ako ústredná téma

Symbolom tohtoročného ProChristu sa stal telefón – či už mobilný alebo „retro búdka“, ktorá odkazovala na Božiu túžbu nadviazať spojenie s človekom a zároveň pripomínala možnosť bezplatne sa pripojiť na tzv. „inú“ frekvenciu. Spomedzi všetkých modlitieb je tou najznámejšou a najcennejšou Modlitba Pánova, ktorú naučil Ježiš svojich učeníkov. Denne ju v rozličných situáciách vyslovujú veriaci a aj tí, ktorí sa za veriacich nepovažujú. A práve z modlitby „Otčenáš“

vychádzali témy tohtoročných evanjelizačných večerov PRE TEBA:

1. Dvere domov: Otče náš
 2. Kde je vôľa, tam je cesta: Buď vôľa Tvoja
 3. Chlieb na cestu: Chlieb náš každodenný daj nám dnes
 4. Sila odpustenia: Odpusť nám viny naše
 5. Liek v pokušení: Neuvoď nás do pokušenia, ale zbav nás zlého
- Počas piatich večerov v kinosále L. Hrádku jednotlivé témy na drobné rozmenilo päť slovensko-sliezskych rečníkov: Martin Chalupka (Marhaň), Martin Pientak (Český Tešín), Jaroslav Petro (Obišovce) a Jiří Chodura (Oldřichovice). Sériu tém k Modlitbe Pánovej uzavrel v nedeľu podvečer Ivan El'ko, generálny biskup evanjelickej cirkvi.

Peter Taját
zb. farár v CZ Liptovský Ján

Biblická olympiáda

Liptovský Mikuláš 12. apríla 2019 – V piatok pred Kvetnou nedeľou sa vo všetkých seniorátoch a na cirkevných školách konalo seniorálne a školské kolo Biblickej olympiády. V tomto roku bolo tematicky zamerané v Starej zmluve na izraelských kráľov, najmä na Šalamúna, a v Novej zmluve na apoštola Pavla. Aj v Liptovsko-oravskom senioráte sa táto súťaž

konala, a to v budove Evanjelickej základnej školy biskupa Jura Janošku v Liptovskom Mikuláši. V štyroch kategóriách súťažilo v seniorátnom kole 43 žiakov a v školskom kole Evanjelickej spojenej školy 27 žiakov. Prví traja súťažiaci boli ocenení knižnými odmenami. Do celoslovenského kola má každý seniorát a Evanjelickej spojenej školy škola

možnosť obsadiť jedno miesto v každej kategórii za podmienok, že najlepší súťažiaci v senioráte dosiahne v percentách viac ako 60% úspešnosť. Všetci víťazi našej súťaže túto podmienku spĺňajú. Celoslovenské kolo sa bude konať 23. mája 2019 na Evanjelickom gymnáziu J. A. Komenského v Košiciach.

1. miesto v 4. kategórii získala členka nášho cirkevného zboru Katarína Staroňová z Pavčinej Lehoty. Srdečne jej blahoželáme k víťazstvu a želáme ešte veľa krásnych a požehnaných chvíľ pri Božom slove a veľa radosti, Božej lásky a milosti pre každý deň života.

Peter Taját
zborový farár v CZ Liptovský Ján

Duchovná literatúra

Martin Pistorius: Väzeň vo vlastnom tele

Dvanásťročný Martin náhle ochorel, bolo to veľmi vážne a jeho stav sa stále zhoršoval. Lekári mu nedokázali pomôcť a Martin postupne prestal chodiť, hýbať sa a hovoriť. Nevnímal okolitý svet a len neprítomne pozeral pred seba. Jedného dňa sa jeho myseľ začala postupne prebúdzat. Neuveriteľných desať rokov strávil pri plnom vedomí uväznený vo vnútri svojho nehybného tela, až kým si jedna terapeutka nevšimla reč jeho očí. Vtedy sa všetko začalo meniť k lepšiemu a Martin sa naučil komunikovať pomocou moderných technológií. Vyštudoval a časom sa vypracoval na počítačového experta. V roku 2008 stretol svoju životnú lásku Joannu, s ktorou sa v roku 2009 oženil, odstáhoval sa k nej do Anglicka a začal svoje vlastné podnikanie.

Kniha Väzeň vo vlastnom tele predstavuje autobiografické Martinovo rozprávanie jeho životného príbehu s tými krajšími, ale aj bolestivými skúsenosťami. Je

nesmiernym povzbudením a svedectvom o tom, že život človeka má zmysel a hodnotu aj napriek rôznym hendikepom a zdravotným obmedzeniam. Kniha je doplnená o niekoľko fotografií z Martinovho života.

Martin Pistorius: Väzeň vo vlastnom tele. Bratislava : Tatran, 2016. ISBN 978-80-222-0801-7.

Janka Pabáková
zb. farárka v CZ Dolný Kubín

Ty sa zmiluješ

Za Tebou pôjdem, dobrý Pane,
že milujem Ťa, Ty to vieš,
za Tebou pôjdem v zlatom ráne,
za Tebou k samej nebies bráne,
do raja s Tebou vojdem tiež.

Či môžem takto vraviť iste?
Až zľakla som sa týchto slov,
keď nemám srdce dobré, čisté,
avšak obmyješ ho, drahý Kriste!
A zmiluješ sa nado mnou!

Ved' nepatrím už sama sebe,
som iba Tvoja, Vodca môj!
A s Tebou žiť je veľkolepé,
mám život v Tebe – Žitia chlebe,
z duše mi zmizol nepokoj.

A tak Ti všetko, všetko dávam!
Krv čistá prúdi z Tvojich rán –
Tys' Ženích môj a cirkvi Hlava,
len Tebe patrí česť a sláva,
SPASITEĽ, BOH MÔJ A MÔJ PÁN!

Zlatica Oravcová

Časopis Cirkevného zboru ECAV na Slovensku
Liptovský Mikuláš–Palúdzka
Číslo: 1 Ročník: III. Rok 2019

Vydal: Cirkevný zbor ECAV na Slovensku Liptovský Mikuláš–Palúdzka
Pripravili: Mgr. Jana Ďuranová a kol.

Tel. kontakt: 0948 447 745

Časopis je voľne šíriteľný. Budeme radi, ak prispejete svojimi úvahami,
svedectvami, zamysleniami a podnetmi.

Privítame aj pomoc grafika.